

RAHAPELITOIMINNAN TUOTTOJEN VÄHENEMISEEN VARAUTUMINEN -SELVITYSRYHMÄLLE

Yhteisen hyvän alusta ja Socialan toimintamalli järjestöjen ja palveluiden järjestäjien vaikuttavaan ja tavoitteelliseen yhteistyöhön

Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistukselle asetetut tavoitteet haastavat järjestöjä ja julkista sektoria aikaisempaa tavoitteellisempaan ja vaikuttavampaan yhteistyöhön. Yhteiskehittämisen ytimessä ovat asiakaslähtöiset palvelupolut. Julkiset sote-palvelut tarvitsevat kehittämisen tueksi järjestöjen monipuolisen asiantuntemuksen ja osaamisen sekä palvelujen tuottamisessa että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, vertaistuen ja kansalaistoiminnan näkökulmasta.

Sote-uudistuksen viivästyminen on osaltaan lamaannuttanut myös järjestökentän kehittämistä ja uudistamista. Aiemmin STM:n ja Ray:n johdolla kehitettiin järjestörahoitteisen toiminnan vaikuttavuutta, yhteistyötä ja tehokkuutta määrittelemällä erilaiset kriteerit rahoitukselle. Myös samalla toimialalla toimivien järjestöjen fuusioita edistettiin suhteellisen huonolla menestyksellä. Kilpailulainsäädännön edellyttämistä velvoitteista selviytyttyään järjestöt ovat uusien haasteiden edessä kuten rahoituksen riittävyyden, järjestöjen välisen yhteistyön vahvistamisen, tehokkuuden ja digitalisaation hyödyntämisen osalta.

Syksyllä 2018 käynnistettiin järjestökentän osalta **Yhteisen hyvän alusta -hanke**, jonka tavoitteena oli tarjota järjestötaustaisille palveluntuottajille muutostukea ja koulutusta, kehittää järjestöjen ja palveluiden järjestäjien kanssa yhdessä alustapalvelu sekä rakentaa kolmannen sektorin toimijoiden vertaisoppimista ja yhteistä palvelutoimintaa tukeva ekosysteemi.

Yhteisen hyvän alusta -hankkeessa kehitettiin **valtakunnallinen toimintamalli** järjestöjen ja palveluiden järjestäjien vaikuttavaan ja tavoitteelliseen yhteistyöhön. Hanketta johti ja toteutti ohjausryhmä, projektiryhmä ja laaja kehittämisverkosto. Alustapalvelu Sociala toimi hankkeen päätoteuttajana ja sen pilottialueina olivat Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala. Tavoitteena on Yhteisen hyvän alustan laajentaminen kaikille hyvinvointialueille. Osatoteuttajana toimi Diakonia-ammattikorkeakoulu tarjoten tutkimus- ja kehittämisosaamista asiakaslähtöisiin palvelupolkuihin, innovaatio-osaamiseen ja vaikuttavuuden arviointiin liittyen. Hankkeen rahoitti Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma. Yhteisen hyvän alustan MVP -versio (A minimum viable product) julkaistaan tammikuussa 2021. Yhteisen hyvän alustan visuaalinen mallinnus ja linkki hankkeen arviointiraporttiin löytyy muistion lopusta.

Yhteisen hyvän alustaa ylläpitää ja kehittää Alustapalvelu Sociala Oy. Se on järjestöjen yhteinen voittoa tavoittelematon organisaatio ja toimii yhteiskunnallisen yrityksen periaattein. Sociala mahdollistaa järjestöjen palvelutuotantoa vahvistavat osaajaverkostot ja tarjoaa ratkaisuja yhteiskehittämiseen, yhteishankintoihin ja yhteistarjouksiin. Socialan perustivat vuonna 2018 SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Vanhustyön keskusliitto ry, Vanhus- ja lähimmäispalvelujen liitto Valli ry, Kehitysvammaisten Palvelusäätiö, Suomen Mielenterveysseura ry, Sovatek-säätiö ja Mielen ry. Tällä hetkellä Socialassa on 27 järjestöä osakkaana ja uusia osakkaita otetaan helmikuussa.

Järjestöjen osaamista kannattaa hyödyntää niiden palveluiden kehittämisessä ja tuottamisessa, jotka ovat elämänmittaisia ja/tai joissa kohdataan ns. ilkeitä ongelmia. Järjestöjen vahvuus on arvojohtamisessa, perinteissä, paikallisuudessa ja toimintatavoissa nivoa sosiaali- ja terveyspalvelut (sote) sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnot (hyte) käyttäjälähtöisiksi, integroiduksi kokonaisuudeksi, joissa palvelut yhdistyvät vertaistukeen ja järjestölähtöiseen auttamistyöhön. Suomessa on arviolta noin 10 600 rekisteröityä sosiaali- ja terveysalan yhdistystä (SOSTE 2020a, 28). Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan kesällä 2020 rekisterissä oli noin 2700 säätiötä, joista osa on apurahoja jakavia säätiöitä ja osa toiminnallisia säätiöitä. Valviran luvan- tai ilmoituksenvaraisia palveluita tuottavia järjestöjä on noin 1000 ja järjestöjen omistamia yhtiöitä noin 70. Näissä työskentelee noin 37 000 työntekijää ja palveluiden liikevaihto on yhteensä noin 1,7 mrd.

Asiakaslähtöiset, laadukkaat ja vaikuttavat palvelut ja niiden saavutettavuus edellyttää julkisen sektorin sisällä tapahtuvan integraation lisäksi vahvaa yhteistyötä alueella toimivien järjestöjen kanssa sekä ymmärrystä eheidän palvelupolkujen kehittämisprosesseista. Palveluintegraation edellytyksenä voidaan pitää sitä, että jo palveluita suunniteltaessa mukana ovat yksityiset, julkiset ja kolmannen sektorin palvelut. Palveluintegraatio edellyttää koordinoitua sektori- ja toimijarajat ylittävää yhteistyötä, yhteensovittavaa johtajuutta ja digitaalisten alustojen hyödyntämistä prosessin koordinoinnissa. (Määttä 2016, 52, 62.)

Järjestöjen osaamisen hyödyntäminen edellyttää järjestöille tukea digitaalisten ratkaisujen kehittämisessä ja käyttöönotossa. Asiakaslähtöisten digi- ja mobiilipalveluiden kehittämisessä osallisuus, asiakasymmärrys ja yhteistyö eri toimijoiden kesken ovat keskeisessä roolissa. Vaikuttava palveluohjaus ja proaktiiviset toimintatavat edellyttävät kokonaisukuvaa palvelun käyttäjistä ja tuen tarvitsijoista.

Järjestöjen on tulevaisuudessa kyettävä pienenevillä resursseilla turvaamaan nykyistä laadukkaammat ja vaikuttavammat sote- ja työllisyyspalvelut, auttamistoiminta sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnot.

Järjestöjen kesken tarvitaan vaikuttavampaa yhteistyötä sekä järjestöjen ja hyvinvointialueiden yhteistä ymmärrystä asiakastarpeista ja yhteisten prosessien kehittämistä. Järjestöjen on tarkasteltava omia rakenteitaan, prosesseja ja toimintoja palveluiden sujuvuuden ja tehokkuuden näkökulmasta. Kaivataan rohkeutta kokeilla ja kehittää uusia, asiakaslähtöisiä ja ketteriä digitaalisia ratkaisuja ja yhteistyömalleja tukemaan asiakkaiden palvelupolkuja.

Socialan konseptoima ja Kuntien Tieran Digi- ja prosessialustaa hyödyntävä Yhteisen hyvän alusta tukee sote- ja työllisyyspalveluiden asiakkaille arvoa tuottavien toimijoiden vaivatonta ja vaikuttavaa vuorovaikutusta. Yhteisen hyvän alusta on virtuaalinen ympäristö, jossa palveluita tuottavat ja yleishyödylliset järjestöt voivat vahvistaa keskinäistä yhteistyötään sekä kuvata, kehittää ja markkinoida palveluitaan osaksi tulevaisuuden sote-keskuksia. Yhteisen hyvän alusta yhdistää julkisen sektorin ja järjestöt mahdollistaen järjestöjen tarjoamien palveluiden löytymisen entistä helpommin tuleville hyvinvointialueille ja kunnille, osaksi asiakaslähtöisiä palvelupolkuja. Järjestöjen keskinäinen yhteistyö ja skaalaedut sekä toiminnan tehokkuus mahdollistuvat.

Lisätietoa:

Raimo Ikonen
puheenjohtaja
Yhteisen hyvän alusta -hankkeen ohjausryhmä
raimo.ikonen@gmail.com
p. 050-5599179

Hanna Hauta-aho
hankepäällikkö
Yhteisen hyvän alusta
Alustapalvelu Sociala Oy
hanna.hauta-aho@sociala.fi
p. 040-5018751

Lähteet:

Diakonia-ammattikorkeakoulu: Yhteisen hyvän alusta - Alustatalouden edellytysten kehittäminen järjestöjen toiminnan tukijana: Saatavissa: <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-370-4>

Määttä Anne (2016). Palveluintegraatio ja moniasiakkaat sote-uudistuksessa. Teoksessa Jorma Niemelä (toim.) Sote sosiaalisen kestävyuden vahvistajana. Diak puheenvuoro 2. Diakonia-ammattikorkeakoulu.

SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry (2020a). Sosiaalibarometri 2020. Helsinki. Saatavissa: <https://www.soste.fi/sosiaalibarometri/sosiaalibarometri-2020/>

Liite 1. Yhteisen hyvän alustan visuaalinen mallinnus

